

ในเดือนตุลาคม 2554 ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศ สูงขึ้นต่อเนื่องจากเดือนก่อนและระยะเดียวกันปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจาก (1) นโยบายยกระดับราคาข้าวเปลือกของรัฐผ่านโครงการราคาปรับจํานำข้าวเปลือกที่กำหนดราคาปรับจํานำไว้สูงกว่าตลาดมาก ซึ่งเริ่มดำเนินการแล้วในเดือนนี้ ประกอบกับ (2) ผู้ค้าข้าวรับซื้อเพื่อเก็บสต็อก เนื่องจากกังวลว่าปริมาณข้าวเปลือกในตลาดปกติในระยะต่อไปอาจลดลง เพราะผลผลิตบางส่วนได้รับความเสียหายจากอุทกภัยที่ขยายวงกว้างมากขึ้น

แนวโน้มราคาข้าวไทย ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี คาดว่า สูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนตามนโยบายยกระดับราคาข้าวเปลือกภายในประเทศของทางการไทย

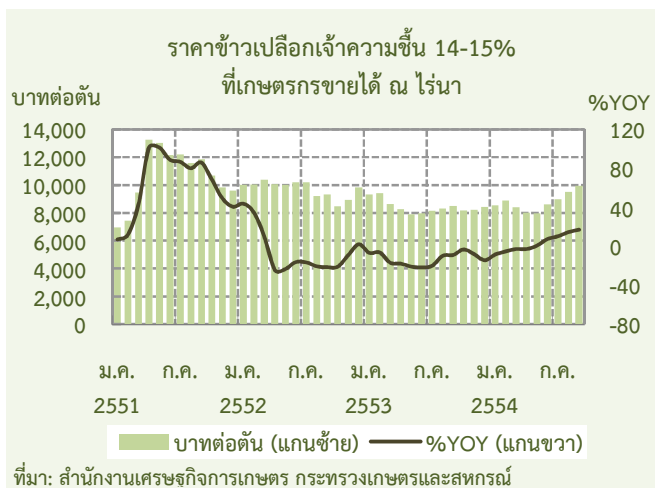
1. ภาพรวมราคาข้าว

1.1 เดือนตุลาคม 2554

ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศเดือนตุลาคม 2554 สูงขึ้นต่อเนื่องจากเดือนก่อนและระยะเดียวกันปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากผู้ค้าข้าวรับซื้อเพื่อเก็บสต็อก เนื่องจากกังวลว่าปริมาณข้าวเปลือกในตลาดปกติในระยะต่อไปอาจลดลง เพราะ (1) ผลผลิตบางส่วนได้รับความเสียหายจากอุทกภัยที่ขยายวงกว้างมากขึ้น (2) เกษตรกรจะนำข้าวเปลือกไปจํานำกับรัฐตามโครงการรับจํานำข้าวเปลือกที่กำหนดราคาปรับจํานำไว้สูงกว่าตลาดมากถึงร้อยละ 50 และเริ่มดำเนินการแล้วในเดือนนี้ โดยราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 14-15% เฉลี่ยตันละ 10,217 บาท เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนที่เฉลี่ยตันละ 9,949.0 บาท และสูงขึ้นเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 24.8

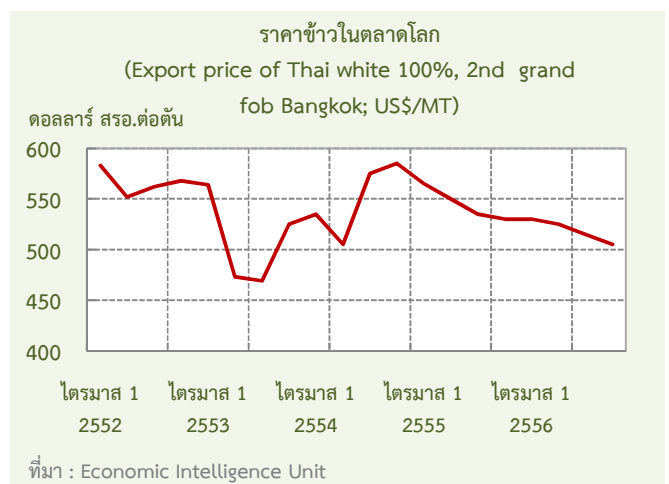
เดียวกันปีก่อน ตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะยกระดับราคาข้าวเปลือกภายในประเทศให้สูงขึ้นมาก ด้วยการรับจํานำผลผลิตข้าวทั้งหมด สำหรับผลกระทบจากอุทกภัยที่ทำให้ผลผลิตข้าวในแหล่งผลิตสำคัญเสียหาย คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อในระยะสั้น เนื่องจากราคาที่จูงใจจะทำให้เกษตรกรเร่งปลูกขดเขยในรอบการผลิตหน้า หลังสถานการณ์อุทกภัยคลี่คลาย

ด้านราคาส่งออกข้าวไทย คาดว่า สูงขึ้นตามต้นทุนรับซื้อข้าวเปลือก ขณะที่ราคาข้าวในตลาดโลกอาจไม่สูงขึ้น เพราะปริมาณผลผลิตข้าวและข้าวสาลีโลกอยู่ในเกณฑ์ดี อีกทั้งการแข่งขันในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นหลังจากอินเดียกลับมาส่งออกได้เป็นปกติ ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกข้าวไทย ทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวไทยปี 2554 อาจต่ำกว่า 11 ล้านตัน จากที่ตลาดคาดการณ์ไว้ในช่วงก่อนเปลี่ยนนโยบาย

1.2 แนวโน้มราคาข้าว

ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี คาดว่า สูงขึ้นจากครั้งแรกของปีและจากระยะ

2. ปัจจัยกำหนดราคา

2.1 ปัจจัยเชิงโครงสร้าง

ความต้องการภายในประเทศเป็นปัจจัยสำคัญ ส่งผลต่อการปรับเพิ่มขึ้นของราคาข้าวในเดือนนี้ แม้คุณภาพข้าวลดลง จากการที่เกษตรกรเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตในบางพื้นที่ก่อนครบอายุ ขณะที่ความต้องการข้าวไทยจากต่างประเทศลดลง จากเดือนก่อนและระยะเดียวกันปีก่อน เนื่องจากราคาส่งออกข้าวไทยอยู่ในระดับสูง ซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้นตั้งแต่วันที่ 1-18 ตุลาคม 2554 ไทยส่งออกข้าวปริมาณ 427,652 ตัน ลดลงร้อยละ 6.2 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน ส่งผลให้ในช่วง 10 เดือนแรก ไทยส่งออกข้าวแล้วจำนวน 9.2 ล้านตัน จากเป้าหมายทั้งปีของทางการที่ 9-9.5 ล้านตัน ทั้งนี้ United States Department of Agriculture (USDA) คาดว่า ปริมาณการค้าข้าวโลกปี 2554/55 มีจำนวน 33.0 ล้านตัน ลดลงจาก 34.2 ล้านตันในปีก่อน ตามปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2

ปริมาณการผลิต การบริโภค และสต็อกข้าวโลก (หน่วย: ล้านตันข้าวสาร)				
	2552/53	2553/54	2554/55	
			พยากรณ์ ก.ย.54	พยากรณ์ ต.ค.54
ผลผลิต	440.3	451.4	458.4	461.4
บริโภค	434.6	445.5	454.2	455.3
การค้า	31.6	34.2	31.8	33.0
สต็อก	94.2	97.8	98.7	101.4

ที่มา: United States Department of Agriculture

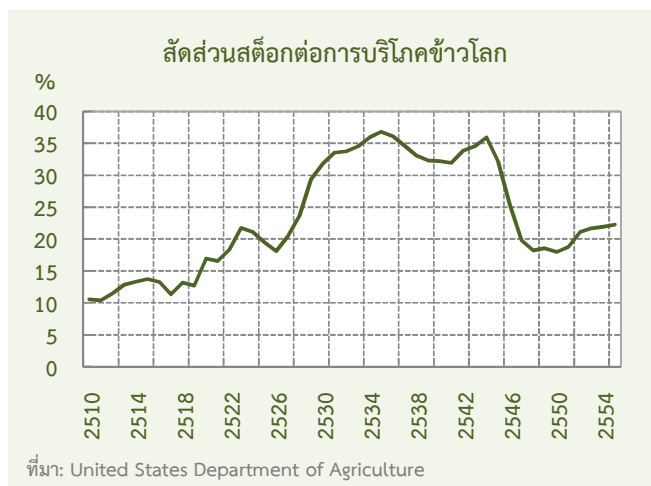
การผลิต ผลผลิตข้าวเปลือก เดือนตุลาคม 2554 ลดลงเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน เนื่องจากผลผลิตในบางพื้นที่เสียหายจากอุทกภัย

2.2 ปัจจัยระยะปานกลาง

สินค้าคงคลัง ในเดือนนี้ USDA คาดว่า สต็อกข้าวไทย ณ สิ้นปี 2554 มีปริมาณ 6.0 ล้านตัน ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับ 6.1 ล้านตันปีก่อน แต่สูงกว่าเฉลี่ย 10 ปีก่อนหน้า สำหรับสัดส่วนสต็อกข้าวโลกต่อความต้องการบริโภคปรับตัวสูงขึ้นเป็นลำดับ

มาตรการทางการค้าเกี่ยวกับข้าว (1) โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลไทย ในระดับราคาสูงกว่าราคาตลาด

มาก และสูงกว่าช่วง Commodity Boom ปี 2551 คือ ข้าวเปลือกเจ้า ต้นละ 15,000 บาท และข้าวเปลือกหอมมะลิ ต้นละ 20,000 บาท มีส่วนช่วยรักษากำลังซื้อให้แก่เกษตรกร โดยตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2554 ถึงสิ้นเดือนนี้ มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำแล้วจำนวน 341,897 ตัน เกือบทั้งหมดเป็นข้าวขาวจากภาคเหนือและภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของผลผลิตทั้งหมด ทั้งนี้ คาดว่าในเดือนหน้าปริมาณข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการจะเพิ่มขึ้นมาก ตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวโดยเฉพาะจากแหล่งผลิตหลักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีปริมาณผลผลิตประมาณครึ่งหนึ่งของรอบการผลิตฤดูนาปีนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นข้าวเปลือกหอมมะลิ และข้าวเปลือกเหนียว และ (2) ทางการอินเดียอนุญาตให้ส่งออกข้าวบาสมัติและข้าวขาวได้เป็นปกติ อย่างไรก็ตาม คาดว่า จะส่งผลกระทบต่อราคาข้าวไทยในระยะสั้น เนื่องจากรัฐบาลชุดใหม่ของไทยจะเข้าแทรกแซงราคาข้าวเปลือกในระดับที่สูง

2.3 ปัจจัยระยะสั้น

สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝนที่เพิ่มขึ้นมากจากปีก่อน ทำให้เกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ รวมถึงเส้นทางคมนาคมหลัก เป็นอุปสรรคในการขนส่งข้าวไปยังส่วนกลางเพื่อส่งออก และส่งผลทำให้สต็อกข้าวของผู้ค้าข้าวบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาได้รับความเสียหาย อย่างไรก็ตาม คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสต็อกข้าวโดยรวม เนื่องจากผู้ค้าข้าวบางส่วนระบายออกไปช่วงก่อนหน้า ประกอบกับสต็อกข้าวของผู้ค้าข้าวรายใหญ่ได้รับผลกระทบน้อย เนื่องจากมีการเตรียมแผนรองรับและที่ตั้งของโกดังส่วนใหญ่สูงกว่าระดับน้ำท่วมถึง

จัดทำโดย: น.ส.ดวงทิพย์ ศิริกาญจนารักษ์ เศรษฐกรอาวุโส
ส่วนเศรษฐกิจภาค สำนักงานภาคเหนือ
E-mail: DoungtiS@bot.or.th
โทรศัพท์ 0-5393-1147

บทวิเคราะห์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำ
จากคุณชัชวาลย์ อินทร์ักษ์ ผู้บริหารส่วน
และคุณวรินทร์ ชัยวิวัฒน์ ผู้บริหารทีม ส่วนเศรษฐกิจภาค
ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้